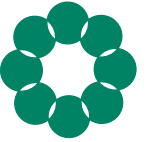

Antibiotikasmart region i Värmland

2025-03-20 Hygienombudsträff

Anna Wimmerstedt
Ordf Strama Värmland

Vision

Ett samhälle där alla bidrar till att antibiotika fungerar och fortsätter rädda liv

Kriterier för att arbeta antibiotikasmart

Katedralskolan i Lund först i Sverige att bli diplomerad som antibiotikasmart skola

Flera friskare förskolor i Värmland

Fyra Friskare Förskolor under antibiotikaveckan

Sedan förra vintern har ett trettiotal förskolor runt om i landet deltagit i ett pilottest för att bli en friskare förskola genom Antibiotikasmart Sverige. Nu har fyra av dessa tagit steget till att bli diplomerade.

Det är Äppellundens förskola i Vingåker, Östers förskola i Gävle, förskolan Pratbubblan i Vindeln samt förskolan Tummeliten i Kristinehamn som under antibiotikaveckan 18–24 november kröner sitt arbete för en friskare förskola genom att diplomas. Under 2024 har de deltagit i ett pilottest med vägledning från regionens smittskyddsenhet.

Att vara en diplomerad Friskare förskola innebär att förskolan med hjälp av kriterier gjort ett systematiskt kvalitetsarbete inom hygien och smittskydd.

En Friskare förskola: En berättelse om samarbete, utmaningar och friskare barn

Det ritas och pysslas. Äventyr berättas och skratten bubblar. Tre små huvuden åker ihop – titta vad jag har hittat! En nyckelpiga! En helt vanlig dag på förskolan Sörgården i värmländska Säffle.

Bli en antibiotikasmart verksamhet

Så har vi tagit fram kriterierna	+
Kommunledning	+
Förskola	+
Skola	+
Äldre- och funktionshindervisning	+
Vatten- och avloppsverksamhet	+
Regionledning	+
Vårdcentral	+
Sjukhus	+
Invånare	

Vill din verksamhet bli antibiotikasmart?

Genom att arbeta med fastställda kriterier kan verksamheter inom en rad områden bli diplomerade som antibiotikasmarta. Kriterierna syftar till att skapa engagemang, ge inspiration och ska bland annat stimulera arbetet med att minska uppkomsten av infektioner. I längden bidrar det till en sund antibiotikaanvändning.

En inspirationsfilm om hur du och din verksamhet kan arbeta Antibiotikasmart

Hör mer om antibiotikasmart arbete och ta del av andras resa. Vi ser vi tillbaka på ett framgångsrikt arbete och blickar framåt mot att allt fler verksamheter diplomerar sig som antibiotikasmarta.

Gästrike Vatten leder VA:s kamp antibiotikaresistens i Sverige

Gästrike Vatten är först ut med att bli en fullskalig diplomerad anti-
verksamheten i Sverige, en prestation som markerar ett viktigt steg
antibiotikaresistens. Just som solen tittade fram en torsdag i slutet
överlämnades diplomaten till miljöingenjören Stina Wik.

Läkartidningen

Ny guide ska hjälpa vårdcentraler att arbeta smartare kring antibiotika

En ny guide för hur vårdcentraler kan arbeta mer antibiotikasmart kommer i veckan. «Kriterierna ska fungera som ett stöd för vårdcentralerna, och hjälpa dem att få till bra rutiner», säger allmän-
fett arbetet.

Anna Eklund, verksamhetschef för infektioner på Gästrike Vatten, berättar om arbetet med att bli antibiotikasmart.

Den nya guiden för antibiotikasmarta vårdcentraler har tagit ett stort steg i att främja samarbetet mellan kommuner och sjukhus. Den innehåller kriterier för bland annat sjukhus och miljö- och äldreomsorg. Helena Rönner, allmänläkare på Strama 18 i Skövde, berättar om arbetet med att bli antibiotikasmart.

Samarbetsinitiativet Antibiotikasmart Sverige startade 2019 och leds av Föreläsningsnätverket, forskningsinstitutet RISE, NAG Strama och ReAct. Tre kommuner (Lund, Näsby och Tamm) och fyra regioner (Stockholm, Gävleborg, Jönköping och Västra Götaland) är också partners i arbetet.

Visionen för Antibiotikasmart Sverige är att alla delar av samhället bidrar till att antibiotika fungerar och fortsätter att rädda liv. För att uppnå det har man utarbetat kriterier som olika verksamheter kan arbeta med, där målgrypparna varit involverade och engagerade under hela processen. På kommunal nivå har kriterier tagits fram för kommunledning, förskolor, skolor, äldreomsorg och VA-verksamhet, på regional nivå för regionledning, sjukhus och vårdcentraler.

För skolor handlar kriterierna till exempel om att eleverna ska få undervisning om antibiotika och antibiotikaresistens, medan kriterierna för äldreomsorgen bland annat handlar om att mäta och dokumentera vårdrelaterade infektioner.

Antibiotikasmarta sjukhus

Kriterierna för antibiotikasmarta sjukhus lanserades på Strama-lagen den 15 maj 2024 och är alltså avsedda att komplettera det arbete mot antibiotikaresistens och

www.antibiotikasmartsverige.se
www.lakartidningen.se 240909
Infektionsläkaren nr 1 2025

Bildet klippas på lanseringen av kriterier för antibiotikasmarta sjukhus, Stramalen 240515.

Fotograf: Malin Viding

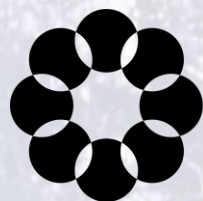
Tillsammans för Antibiotikasmarta sjukhus!

Anna Wimmerstedt

*Infektionsläkare Karlstad
Kriterieledare Antibiotikasmarta sjukhus*

Åsa Olsson

Processledare NAG Strama

Antibiotikasmart[®]
Sverige

Strama

På ett antibiotikasmart sjukhus...

©Antibiotikasmart Sverige

Hur kommer vi dit?

... tar vi **alla ansvar** för att använda antibiotika ansvarsfullt och minska vårdrelaterade infektioner

... utgår vi från ett **patientcentrerat arbetssätt**

... skapar vi **förutsättningar** för arbetet genom att se till att det finns ledningsbeslut, resurser och utbildning

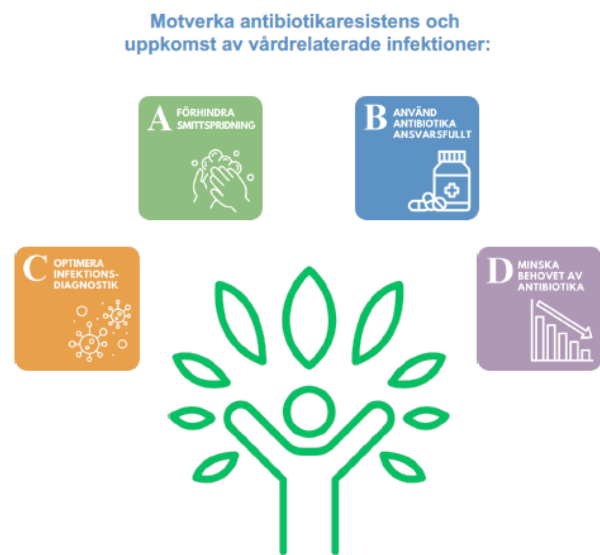
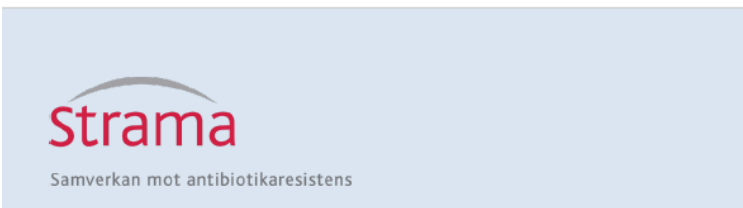
... utgår vi från **väl fungerande befintliga arbetssätt** och **implementerar dem brett** i verksamheten

... minskar vi onödig antibiotikaanvändning och vårdrelaterade infektioner genom att **mäta, följa upp och återkoppla resultat**

1. Vad kan vi göra i varje patientmöte?

2. Hur skapar vi förutsättningar för att lyckas?

**Stramas 10-punktsprogram
i praktiken** - antibiotikasmarta tips till dig
som arbetar på sjukhus

Stramas 10-punktsprogram i praktiken

- antibiotikasmarta tips till dig
som arbetar på sjukhus

Övergripande planering Antibiotikasmart Värmland 2025

17/9 Patientsäkerhetsdagen
Arbetsplatskultur &
riskmedvetenhet
13/9 Världssepsisdagen
Sepsis

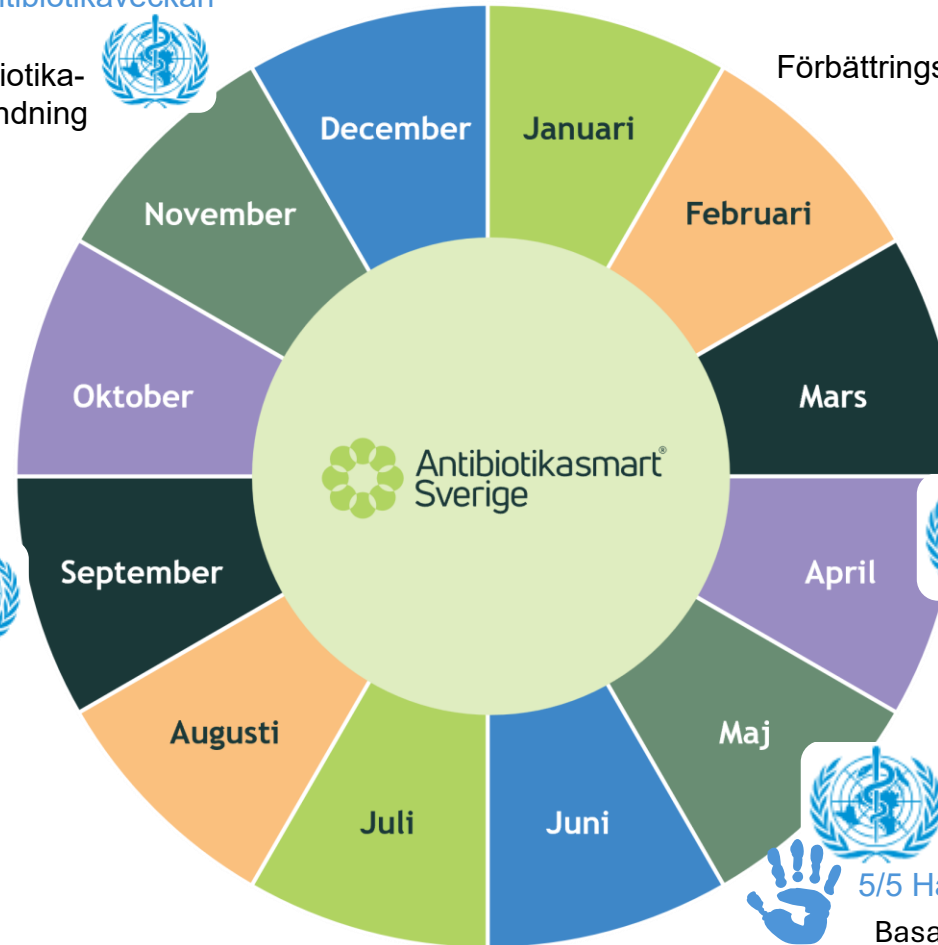
Vaccination
Luftvägssmitta

V47 Världsanitiotikaveckan

Antibiotika-
användning

Årsanalys & planering

5/5 Handhygiendagen
Basala hygienrutiner

7/4 Världshälsodagen

VRI

- Basala hygienrutiner
- Bra rutiner för rengöring och desinfektion samt för tvätt- och avfallshantering
- Screenodla för MRB vid behov
- Vaccinerad personal

Exempel på mått och mål:

Ökad
följsamhet
av basala
hygienrutiner

Inför ett system
för utvärdering
av städ kvalitet

Återkommande
genomgång av
rutiner på
personalmöten

Rena händer räddar liv!

- Rena händer är den enskilt viktigaste faktorn
- Över- och felanvändning av handskar är en riskfaktor för smittspridning
- Effekten av handdesinfektion kommer först då spriten torkat in
- Viktigt med handsprit mellan olika vård- och omsorgsmoment hos samma patient

A FÖRHINDRA SMITSPRIDNING

Basala hygienrutiner

Rena händer

- Desinficera händer och underarmar med handsprit **före** och **efter** patientkontakt
- Tvätta händerna med tvål och vatten före desinfektion om patienten kräks eller har diarré eller om händerna är synligt smutsiga

Handskar

- Använd handskar vid risk för stickskada eller kontakt med kroppsvätskor
- Desinficera händerna före och efter användning av handskar
- Byt handskar mellan olika vårdmoment

Förkläde

- Använd engångsförkläde i plast vid nära patientarbete, kontakt med säng eller risk för stänk

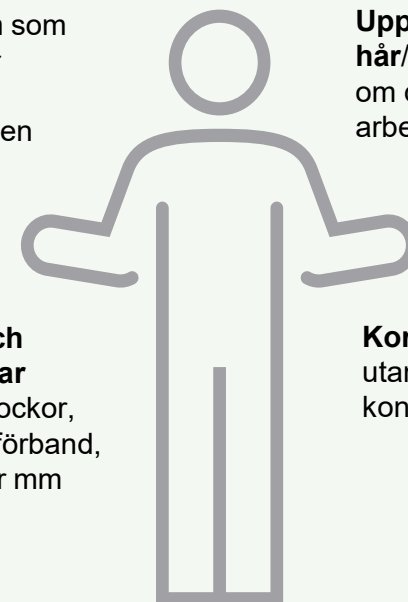
Stänkskydd

- Använd munskydd i kombination med skyddsglasögon eller visir vid risk för stänk mot ansikte

Klädregler för vårdpersonal

Kort ärm som möjliggör korrekt handhygien

Uppsatt hår/skägg/huvudduk om det hänger ner i arbetsfältet

Händer och underarmar fria från klockor, smycken, förband, stödskenor mm

Kortklippta naglar, utan nagellack eller konstgjorda naglar

Byt arbetsdräkt dagligen och vid behov

- Rätt antibiotika, i rätt tid till rätt patient
- Minska onödig antibiotikaanvändning
- Utvärdera antibiotikabehandling dagligen

Exempel på mått och mål:

Behandla inte
asymtomatisk
bakteriuri

Öka andel
pneumoni som
behandlas med
penicillin

Minska andel
akut cystit som
behandlas med
kinolon*

Öka andel
antibiotikaprofylax
som avslutas
inom
24 timmar

Spara kinoloner
och
karbapenemer*
tills det verkligen
behövs

**Kinoloner är en grupp med antibiotika som innehåller preparat som t ex ciprofloxacin
Karbapenemer är en grupp med antibiotika som innehåller preparat som t ex meropenem, imipenem och ertapenem*

B ANVÄND ANTIBIOTIKA ANSVARSFULLT

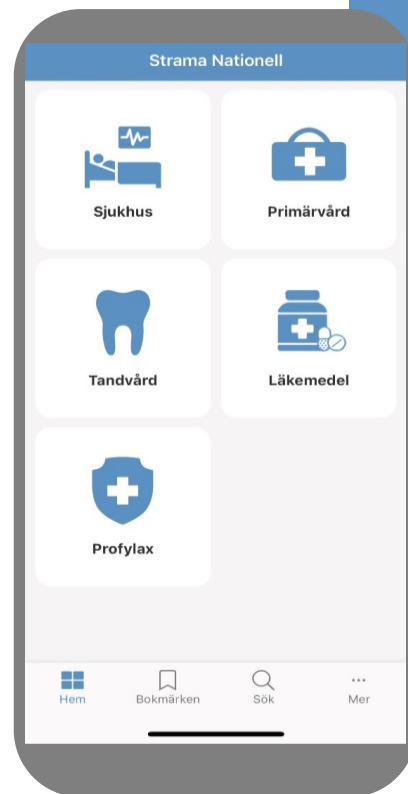
Checklista för
antibiotikarond

Vad innebär rätt antibiotika i rätt tid till rätt patient?

- Ordinera antibiotika när det behövs
- Värdera indikation och välj empirisk behandling, se rekommendationer i app **Strama Nationell**
- Sätt ut antibiotika när behandlingskrävande infektion är osannolik
- Individanpassa doseringen
- Rikta behandlingen utifrån odlingssvar
- Byt från intravenös till peroral behandling om det går
- Eftersträva så smal och kort antibiotikabehandling som möjligt
- Diskutera med infektionskonsult vid behov av rådgivning
- Behandla inte kolonisation eller normalflora
- Omvärdera varningsmärkningar för antibiotikaallergi

Strama Nationell finns där appar finns eller på www.strama.se

Där appar finns eller i
webbversion på strama.se

- Ta relevanta odlingar före antibiotikabehandling
- Blododla alltid före intravenös antibiotikabehandling
- Utför och hantera odlingar korrekt
- Överväg övrig mikrobiologisk diagnostik

Exempel på mått och mål:

Öka andel
blododlingsflaskor
till lab inom en
timma

Öka andel
blododlingar
före iv-
antibiotika

Öka andel
luftvägsodlingar
vid pneumoni

C OPTIMERA INFEKTIONS- DIAGNOSTIK

Praktiska tips vid blododlingar

- Desinficera huden noggrant vid blododlingar och ta ett första rör som kasseras för att minska risken för växt av hudbakterier (kontaminering)
- Fyll alla flaskor vid en blododlingsomgång vid samma tidpunkt från samma perifera stick
- Fyll blododlingsflaskorna till rätt nivå
- Transportera blododlingsflaskor till lab (eller blododlingsskåp) så fort som möjligt annars fördröjs diagnostiken

Läs mer i Vårdhandboken

Exempel på mått och mål:

- Vaccinera patienter mot relevanta infektioner
- Förebygg vårdrelaterade infektioner, VRI, genom att minimera riskfaktorer

Färre
VRI

Färre
postoperativa
infektioner

Öka
diagnostik vid
VRI

Färre
CVK-infektioner
inklusive färre
CVK-dygn

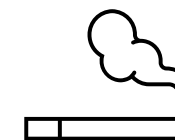
Färre KAD-
infektioner
inklusive
färre KAD-
dygn

Riskfaktorer för VRI

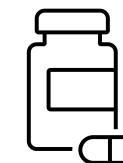
Patientrelaterade riskfaktorer för VRI

Rökning, otillräcklig nutrition, dåligt munstatus, immunsuppression, immobilisering, trycksår och andra sår

Läkemedelsrelaterade riskfaktorer för VRI

Antibiotika, immunsuppression, opiater

Kateterrelaterade riskfaktorer för VRI

KAD, PVK, CVK*, PICC-line, dialyskateter

Andra riskfaktorer för VRI

Operationer, dränage, shuntar, respiratorbehandling

D MINSKA BEHOVET AV ANTIBIOTIKA

Exempel på åtgärder som kan minska VRI

- Daglig utvärdering av behovet av katetrar
- Inspektion av infarter
- God omvårdnad: t ex mobilisering, god nutrition
- Preoperativa förberedelser och antibiotikaproylax i rätt tid
- Undvik onödig antibiotikabehandling

Observera vikten av korrekt dokumentation i journalen

Hur kan patienten bidra till att minska utveckling av antibiotikaresistens och vårdrelaterade infektioner?

Utgå alltid från patientens individuella förutsättningar och situation

- God handhygien hos patienter och besökare
- Se till att besökare är friska och inte sprider smitta
- Förebygga vårdrelaterade infektioner genom exempelvis mobilisering, god nutrition och rökstopp
- Vaccination enligt rekommendation
- Medverka till omvärdering av antibiotikaallergi för att möjliggöra bästa antibiotikaval

Läs mer om hur vi alla kan bidra för att bromsa utveckling av antibiotikaresistens på www.skyddaantibiotikan.se

Grupperingar

Region

Processgrupp
Övergripande kommunikation
Samverkansgrupp patientsäkerhet-VH-Strama
Statistik och uppföljning

Aktiviteter

Uppfylla kriterier för antibiotikasmart regionledning och antibiotikasmarta sjukhus

Område

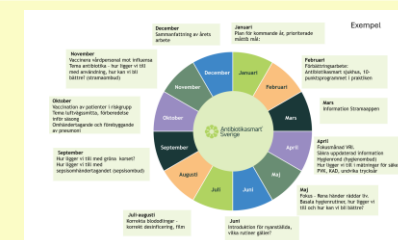
Område medicinska specialiteter
Område kirurgiska specialiteter
Arbetsgrupp Område Torsby
Fler områden kopplas på successivt

Stötta implementering av 10-pp i praktiken

Klinik

Kliniker/avdelningar/mottagningar

Implementering av 10-pp i praktiken
Årshjul
Mått och mål på verksamhetsnivå
Kriterier för antibiotikasmart klinik?

Välkomna Värmlands sjukhus att bli antibiotikasmarta!

Strama Värmland
Om Strama Värmland
Stramas app
Regnbågshäftet
Vårdrutiner
Stramaarbete i primärvården
Antibiotikasmarta tips för dig som arbetar på sjukhus
Förhindra smittspridning
Använd antibiotika ansvarsfullt
Optimera infektionsdiagnostik
Minska behovet av antibiotika
Hur patienten kan bidra
Övergripande planering
Antibiotikasmart Sverige
Statistik
Utbildning
Informationsmaterial

Antibiotikasmarta tips för dig som arbetar på sjukhus

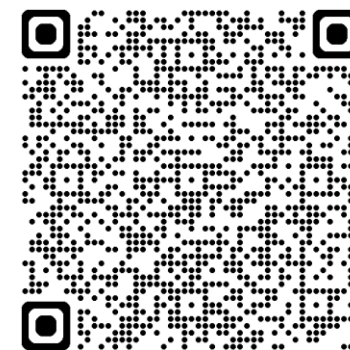
Det finns enkla och viktiga åtgärder du kan göra i varje patientmöte som kan minska spridning av antibiotikaresistens och vårdrelaterade infektioner på sjukhus.

Här följer ett antal antibiotikasmarta tips för dig som arbetar på sjukhus. Tipsen är en praktisk omsättning av Stramas 10-punktsprogram för minskad antibiotikaresistens. Det är enkla rutiner och strategier som konsekvent genomförda gör stor skillnad i arbetet mot antibiotikaresistens och vårdrelaterade infektioner.

Tipsen utgår från Stramas informationsmaterial:

[10-punktsprogrammet i praktiken – antibiotikasmarta tips för dig som arbetar på sjukhus \(pdf, strama.se\)](#)

På följande sidor hittar du förslag på hur din verksamhet kan arbeta med de olika delarna.

Tips på hur
verksamheterna kan
arbeta med de olika
områdena på
Strama Värmlands
hemsida

Strama Värmland
Om Strama Värmland
Stramas app
Regnbågshäftet
Vårdrutiner
Stramaarbete i primärvården
Antibiotikasmarta tips för dig som arbetar på sjukhus
Förhindra smittspridning
Använd antibiotika ansvarsfullt
Optimera infektionsdiagnostik
Minska behovet av antibiotika
Hur patienten kan bidra
Övergripande planering
Antibiotikasmart Sverige
Statistik
Utbildning
Informationsmaterial

Minska behovet av antibiotika

Tips på hur behovet av antibiotika kan minska genom vaccinationer och genom att förebygga vårdrelaterade infektioner.

- Erbjud och motivera patienter att vaccinera sig enligt gällande rekommendationer
- Förebygg vårdrelaterade infektioner, VRI, genom att minimera riskfaktorer
- Patientrelaterade riskfaktorer för VRI**
Rökning, otillräcklig nutrition, dålig munstatus, immunsuppression, immunsuppression, trycksår och andra sår
- Läkemedelsrelaterade riskfaktorer för VRI**
Antibiotika, immunsuppression, opiatider
- Kateterrelaterade riskfaktorer för VRI**
KAD, PVK, CVK*, PICC-line, dialyskateter
- Andra riskfaktorer för VRI**
Operationer, dränering, shuntar, respiratorbehandling
- * KAD=urinkateter, PVK = perifer venkateter, CVK = central venkateter

[Minska behovet av antibiotika – informationsaffisch från Stramas 10-punkts praktiken \(pdf, strama.se\)](#)

Exempel på aktiviteter, mått och mål för verksamheten

Varje verksamhet väljer aktiviteter, mått och mål som är mest relevanta för den egna verksamheten. Ta gärna med det i verksamhetsplaneringen för året.

Mål

- Färre VRI.
- Öka diagnostik vid VRI.
- Färre postoperativa infektioner.
- Färre CVK-infektioner inklusive färre CVK-dygn.
- Färre KAD-infektioner inklusive färre KAD-dygn.

Aktiviteter

- Gå webbutbildningen VRI-smart.
[VRI-smart.se](#)
- Gå webbutbildningen Sårsmart.
[Sårsmart.se](#)
- Implementera Gröna korset.
[Gröna korset](#)
- Titta på filmen PVK.
[PVK - En livlina och riskfaktor för infektion \(Utbildningsplattformen\)](#)
- Ta del av innehållet i de övergripande rutinerna om PVK och urinkateter och ersätt lokala rutiner.
[Kateterbehandling VÅR-09995 \(pdf, vidadokument.se\)](#)
[Subkutan venport VÅR-09993 \(pdf, vidadokument.se\)](#)
- Träna PVK-sättning och urinkatetersättning på KTC
[Kliniskt träningscentrum \(KTC\)](#)
- Läs om gällande rekommendationer för vaccination.
[Vaccinationer](#)

Följ upp

- Gå igenom resultatet från årets hygienrond och diskutera på APT.
[Hygienrond och hygienrondsprotokoll \(smittskyddvarmland.se\)](#)
- Gå igenom resultatet från markörbaserad journalgranskning.
[Markörbaserad journalgranskning](#)
- Gå igenom resultaten från trycksårsmätning i Rapportportalen.
[Rapportportalen \(internt nätverk\)](#)

Inspiration och mer kunskap

- [Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)
- [VRI-onsdag - Svenska hygienpriset 2024 \(sfvh.se\)](#)
- [Om metoden markörbaserad journalgranskning \(socialstyrelsen.se\)](#)

Minska behovet av antibiotika

- Erbjud och motivera patienter att vaccinera sig enligt gällande rekommendationer
- Förebygg vårdrelaterade infektioner, VRI, genom att minimera riskfaktorer:

Patientrelaterade riskfaktorer för VRI
Rökning, otillräcklig nutrition, dålig munstatus, immunsuppression, immobilisering, trycksår och andra sår

Läkemedelsrelaterade riskfaktorer för VRI
Antibiotika, immunsuppression, opiatider

Kateterrelaterade riskfaktorer för VRI
KAD, PVK, CVK*, PICC-line, dialyskateter

Andra riskfaktorer för VRI
Operationer, dränering, shuntar, respiratorbehandling

Exempel på åtgärder som kan minska VRI

- Daglig utvärdering av behovet av katetrar
- Inspektion av infarter
- God omvårdnad: t ex mobilisering, god nutrition
- Preoperativa förberedelser och antibiotikaproxylax i rätt tid
- Undvik onödiga antibiotikabehandling

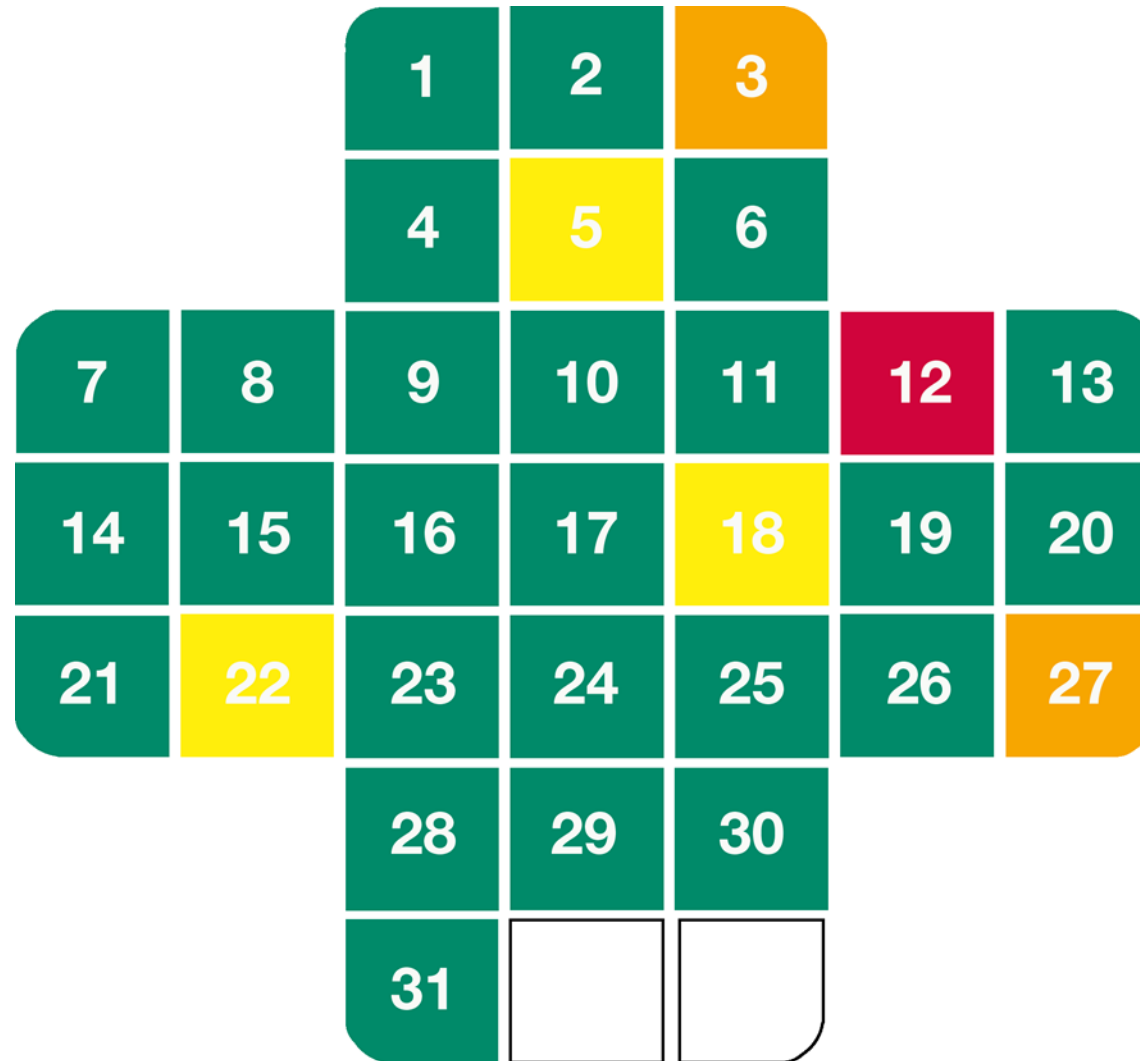
Observera vikten av korrekt dokumentation i journalen

Exempel på mått och mål:

* KAD=urinkateter, PVK = perifer venkateter, CVK = central venkateter

Gröna Korset

- **Röd:** Allvarig vårdskada har inträffat (Lex Maria)
- **Orange:** Vårdskada har inträffat
- **Gul:** Risk för vårdskada har identifierats
- **Grön:** Ingen risk eller vårdskada har identifierats

Tack för ni bidrar till ett samhälle där alla bidrar till att antibiotika fungerar och fortsätter rädda liv

